

Náhrada škody

Nezakročí-li poškozený proti škodě, která mu hrozí, zpravidla protiprávně nejedná, neboť neexistuje obecná povinnost chránit vlastní jmění před vznikem škody. Z uvedeného vyplývá, že v případě, kdy jsou pro vznik odpovědnosti nutné protiprávnost a zavinění, se pro spoluúčast poškozeného nevyžaduje protiprávnost ani zavinění v pravém slova smyslu, nýbrž jen absence potřebné pečlivosti aplikovatelné vůči vlastním statkům. Kritéria pro posuzování této potřebné pečlivosti se však zcela shodují s kritérii pro posuzování zavinění. Při posuzování spoluúčasti poškozeného je namístě uplatnit tzv. princip rovného přístupu: pro přičtení škody jak škůdci, tak poškozenému mají platit stejné zásady.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 2881/2024-257 ze dne 22.10.2025)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce: M. K., zastoupený JUDr. D.N., Ph.D., advokátem se sídlem P., proti žalovanému: město Náchod, se sídlem úřadu N., zastoupené JUDr. J.S., advokátem se sídlem N., o zaplacení 3 652 576 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 6 C 281/2022, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 5. 2024, č. j. 26 Co 304/2023-231, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 5. 2024, č. j. 26 Co 304/2023 -231, se zrušuje a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Okresní soud v Náchodě rozsudkem ze dne 30. 8. 2023, č. j. 6 C 281/2022-169, výrokem I zamítl návrh na zaplacení částky 3.652.576 Kč s příslušenstvím a výrokem II rozhodl o náhradě nákladů řízení. V řízení o vyvlastnění pozemků určených pro stavbu obchvatu města Náchod byl žalobci jako vlastníku pozemků určen opatrovníkem žalovaný z důvodu jeho nekontaktnosti a nedostupnosti ve správním řízení. Výkonem práv opatrovníka byla pověřena zaměstnankyně žalovaného. Pozemky ve vlastnictví žalobce byly vyvlastněny rozhodnutím ze dne 5. 11. 2019, opraveným dne 11. 11. 2019, a to za částku 71.424 Kč určenou znaleckým posudkem Ing. Milana Rykra. Žalobce na základě vlastního posudku tvrdil tržní cenu vyvlastněných pozemků ve výši 3.724.000 Kč. Okresní soud uzavřel, že žalovaný neporušil právní povinnost, neboť žádný předpis neukládá povinnost opatrovníka podat odvolání do každého rozhodnutí, cena za vyvlastnění pozemků byla stanovena znaleckým posudkem a žalovaný neměl pochybnosti o výši stanovené obvyklé ceny v daném místě a čase. Dále soud prvního stupně uvedl, že žalobce za škodní jednání považuje právě nepodání odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí o vyvlastnění. Toto právo nepatří mezi práva absolutní, která jedinečně jsou chráněna podle § 2910 o. z. (viz rozhodnutí dovolacího soudu sp. zn. 23 Cdo 3320/2020). Jelikož nebyl dán již první předpoklad odpovědnosti za majetkovou újmu, nezkoumal soud otázku vzniku a výše škody.

2. Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 14. 5. 2024, č. j. 26 Co 304/2023 -231, výrokem I potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I, výrokem II změnil nákladový výrok II rozsudku okresního soudu pouze co do výše přiznaných nákladů a výrokem III rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem okresního soudu, že žalovaný neporušil právní povinnost. S odkazem na rozhodovací praxi Ústavního soudu uzavřel, že je

zásadně nevhodné, pokud je opatrovníkem účastníka řízení ustanovena osoba podřízená orgánu veřejné moci, který vede řízení, s ohledem na konflikt mezi povinnostmi vůči zaměstnavateli a vůči účastníkovi řízení. V totožné judikatuře Ústavní soud rovněž dovodil, že pouhé využití řádných opravných prostředků samo o sobě nesvědčí o kvalitě vykonávaného opatrovnictví. O to větší důraz je však třeba klást na nezávislost a nestrannost určeného opatrovníka. V projednávané věci shledal odvolací soud, že žalovaný ustanovil opatrovníkem sám sebe a faktickým výkonem funkce pověřil svou zaměstnankyni, tedy z povahy věci nemohl účinně hájit práva žalobce a zajistit ochranu jeho zájmů. Dále však odvolací soud uvedl, že žalobce měl právní prostředky obrany ve správním a navazujícím soudním řízení, jak se proti postupu žalovaného bránit, a jelikož tak žalobce neučinil, porušil zakročovací povinnost a nehájit svá práva dostatečně. Žalobce řádně nepečoval o svá práva a podanou žalobou se nyní snaží přenést své nároky, které měl a mohl uplatňovat v rámci vyvlastňovacího řízení, do řízení o náhradu škody, aniž by využil prostředků poskytnutých zákonem k ochraně jeho práv. Žalobce vycházel ze závěru, že ve správním řízení již není šance rozhodnutí zvrátit, že veškeré lhůty uplynuly, a nebránil se v tom směru, že mu rozhodnutí o vyvlastnění nebylo řádně doručeno. K tomu odvolací soud doplnil, že seznámení s rozhodnutím ve sbírce listin Katastru nemovitostí nelze dle rozhodovací praxe dovolacího soudu považovat za okamžik doručení písemnosti. V závěru odmítl jako zjevně neopodstatněnou námitku promlčení vznesenou žalovaným, byť se jí vzhledem k výše uvedeným závěrům blíže nezabýval.

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezil posouzením otázky dovolacím soudem dosud neřešené, zda je účastník řízení zastoupený opatrovníkem povinen zakročit na ochranu svých práv ve správním, respektive vyvlastňovacím řízení, za situace, kdy se vlastní činností mimo správní řízení dozví, že mu byla porušením povinnosti opatrovníka způsobena škoda; to vše za situace, kdy je vyvlastňovací řízení již několik let pravomocně skončeno. Dovolatel shrnul průběh dosavadního řízení a z opatrnosti vytkl rovněž nesprávný právní závěr soudu prvního stupně, který však odvolací soud korigoval. Dovolatel se vymezuje proti závěru, že měl zakročovací povinnost a měl sám hájit svá práva, když to byl žalovaný jako jeho opatrovník, kdo byl povinen hájit jeho zájmy, a dovolatel se o vzniku škody dozvěděl až poté, co ke škodě již došlo a řízení bylo pravomocně ukončeno. Dále se dovolatel ptá, zda se mohl rozhodnutí bránit s reálnou nadějí na úspěch a jakými konkrétními prostředky, čímž se však odvolací soud nezabýval. Podle konstantní rozhodovací praxe dovolacího soudu nelze klást na účastníka řízení nepřiměřené požadavky. Na podporu své argumentace v závěru uvedl dovolatel i odkaz na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4841/2009 k otázce vzniku škody společným působením více příčin a otázce existence příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a vznikem škody. Dovolatel má za to, že protiprávní jednání žalovaného jako jeho opatrovníka ve vyvlastňovacím řízení bylo jedinou příčinou vzniku škody. Z uvedených důvodů navrhl, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), a je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky, zda opatrovník, který byl ve vyvlastňovacím řízení ustanoven vlastníku vyvlastňovaného pozemku, je povinen nahradit vlastníku škodu spočívající v nesprávně stanovené výši náhrady za vyvlastnění způsobenou nedostatečným hájením zájmů vlastníka ve vyvlastňovacím řízení, jestliže vlastník porušil zakročovací povinnost a nevyužil právní prostředky obrany proti výsledku vyvlastňovacího řízení. Tato otázka nebyla dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu v obdobných skutkových souvislostech řešena.

5. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání.

6. Podle § 2918 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) vznikla-li škoda nebo

zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.

7. Podle § 2903 o. z. nezakročí-li ten, komu újma hrozí, k jejímu odvrácení způsobem přiměřeným okolnostem, nese ze svého, čemu mohl zabránit.

8. Úprava spoluúčasti poškozeného na vzniklé škodě (§ 2918 o. z.) vychází z toho, že škoda nemusí být pouze výsledkem jednání škůdce, nýbrž může být vyvolána i samotným poškozeným; v takovém případě poškozený poměrně nebo zcela nese škodu vzniklou okolnostmi na jeho straně. Byla-li škoda způsobena také jednáním poškozeného (žalobce), v tomto rozsahu je vyloučena odpovědnost škůdce (žalovaného). Chybí totiž jeden ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu, a to příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním škůdce, popř. kvalifikovanou událostí, za niž žalovaný odpovídá na objektivním principu (srov. srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2216/2019, uveřejněný pod č. [83/2020](#) Sb. rozh. obč., rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3287/2019, uveřejněný pod č. [24/2021](#) Sb. rozh. obč., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2248/2020).

9. Ustanovení § 2903 o. z. upravuje, jak si má počínat osoba, již hrozí vznik újmy. Je na ohroženém, aby přiměřeným způsobem čelil událostem, z nichž mu může vzniknout újma, a pokud tak neučiní, přičítá se v odpovídajícím rozsahu následek jemu samému. Právním následkem jeho nečinnosti je pak stav, kdy poškozenému nevzniká nárok na náhradu újmy vůči škůdci. Důvodem je, že poškozený škodu fakticky způsobil, respektive neučinil vše, co by rozumná osoba na obranu svých práv učinit měla (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 591/2021, uveřejněný pod č. 89/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dále jen „Sb. rozh. obč.“).

10. Uvedené pravidlo je specifickým projevem pravidla obecnějšího vyjádřeného v § 2918 o. z., který upravuje spoluúčast poškozeného. Obecně platí, že daná ustanovení je třeba vykládat ve vzájemném souladu, a to tak, že ve smyslu § 2903 o. z. poškozený nese ze svého, čemu mohl zabránit, avšak jen v rozsahu, který vyplývá z pravidel o spoluúčasti poškozeného (srov. Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894–3081. Praha: Leges, 2018, s. 108). Nezakročí-li poškozený proti škodě, která mu hrozí, zpravidla protiprávně nejedná, neboť neexistuje obecná povinnost chránit vlastní jmění před vznikem škody. Z uvedeného vyplývá, že v případě, kdy jsou pro vznik odpovědnosti nutné protiprávnost a zavinění, se pro spoluúčast poškozeného nevyžaduje protiprávnost ani zavinění v pravém slova smyslu, nýbrž jen absence potřebné pečlivosti aplikovatelné vůči vlastním statkům. Kritéria pro posuzování této potřebné pečlivosti se však zcela shodují s kritérii pro posuzování zavinění. Při posuzování spoluúčasti poškozeného je namíste uplatnit tzv. princip rovného přístupu: pro přičtení škody jak škůdci, tak poškozenému mají platit stejné zásady (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2024, sp. zn. 25 Cdo 380/2024).

11. K odvolání žalobce, který od počátku vyvozoval svůj nárok na náhradu škody z okolnosti, že žalovaný porušil povinnost zastupovat jeho zájmy řádně a chránit důsledně jeho práva, odvolací soud uzavřel, že žalovaný tuto právní povinnost porušil, neboť podle ustálené rozhodovací praxe dovolacího i Ústavního soudu nemůže v případě ustanovení opatrovníka podle správního řádu hájit řádně zájmy opatrovaného zaměstnanec či jiný podřízený správního orgánu, který opatrovníka ustanovuje. Shledal však, že si tvrzenou škodu způsobil žalobce sám porušením povinnosti zakročit při vědomosti o možném vzniku škody a nedostatečně aktivním chráněním svých práv prostřednictvím jiných právních prostředků obrany, a zmínil možnost námítky, že mu rozhodnutí o vyvlastnění nebylo řádně doručeno, podání opravného prostředku a podání ústavní stížnosti. Odvolací soud však neměl dostatek skutkových podkladů, na jejichž základě by bylo možné uzavřít, zda mezi jednáním žalobce a vznikem škody byla dána příčinná souvislost, tj. zda za dané situace

mohl žalobce opravné prostředky využít a zda byly způsobilé zvrátit pravomocné rozhodnutí o vyvlastnění, respektive o výši náhrady za vyvlastnění. Přitom bylo třeba vzít v úvahu zejména, že v době zastupování žalobce žalovaným bylo logické, že rozhodnutí bylo doručeno žalovanému jako zástupci (opatrovníku) žalobce a bylo na žalovaném, aby případně opravné prostředky využil. Nelze přece vytýkat žalobci, že nehájil svá práva, pokud mu byl ustanoven opatrovník právě proto, že je hájit nemohl. Odvolací soud neuvedl, kdy a jak zastoupení žalobce žalovaným skončilo a odkdy a jakým způsobem mohl žalobce svá práva hájit sám. K uplatnění jakýchkoli opravných prostředků jsou přitom stanoveny zákonné lhůty a odvolací soud se možností jejich zachování ze strany žalobce poté, co zastoupení žalovaným skončilo, vůbec nezabýval.

12. Z výše řečeného vyplývá, že právní posouzení důvodnosti nároku na náhradu škody odvolacím soudem je neúplné, a proto nesprávné. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1, odst. 2 věta první o. s. ř. ve spojení s § 243f odst. 4 o. s. ř.).

Další články:

- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)